

Groen!e uitgangspunten voor de discussie over de staatshervorming

(Document goedgekeurd door de Politieke Raad van Groen! op 15 November 2008)

1. Algemeen kader

België bestaat op dit ogenblik uit twee grote en een kleine taalgemeenschap en uit drie gewesten. Om de eigen taal en cultuur te beschermen werden de taalwetten en -grenzen gecreëerd. Voor ecologisten primeert evenwel de solidariteit tussen mensen, ongeacht hun taal, cultuur of herkomst.

Groen! zal zich blijven verzetten tegen partijen die verkiezingen winnen door een vijandbeeld te creëren en zo Vlamingen tegen Walen opzetten. Deze partijen voeden het nationalisme dat in het verleden zo vaak tot onbegrip, pesterijen en oorlog leidde.

De vraag die om een antwoord roept is: hoe organiseren we ons bestuur op maat van de 21ste eeuw? Hoe geven we onze steden en gemeenten bevoegdheden en middelen om het samen leven in verschil te organiseren en het welzijn van hun inwoners te garanderen? Welke bevoegdheden staan we af aan Europa en bij welke internationale verdragen en overeenkomsten worden wij partij?

Door het debat over beter bestuur te beperken tot de keuze Vlaams of federaal missen we heel wat kansen om echt goed te besturen.

2. Enkele vertrekpunten

Wie een dialoog wil uitbouwen, moet een aantal vertrekpunten hebben. Het werkelijke “lege blad”, de gehele “tabula rasa” is immers niet mogelijk.

Het Nederlands is de officiële bestuurstaal in heel het Vlaams Gewest, dus ook in de Vlaamse rand rond Brussel. Groen! steunt een beleid dat anderstaligen in Vlaanderen aanzet om Nederlands te leren. Grondrechten kunnen echter nooit ingeperkt worden door taalvereisten.

Taal is een middel tot communicatie, tot het verbinden van mensen, niet tot het scheiden van mensen. Daarom is niet alleen kennis van de taal noodzakelijk, maar ook de bereidheid om de taal te hanteren.

Een ander vertrekpunt is de **federale solidariteit**. Deze blijft de beste garantie om dit land voor te bereiden op de toekomst binnen een sterker Europa en een globaliserende wereld. Het behoud van de interpersoonlijke solidariteit is dan ook essentieel.

Respect voor de culturele eigenheid van elke gemeenschap is noodzakelijk om te kunnen samenleven. Net zoals het multiculturele, meertalige karakter van Brussel gewaarborgd en ontplooid moet worden, moet ook het Nederlandstalig karakter van de Rand behouden blijven.

Groen! wil meewerken aan een akkoord om de **staatskundig-logische splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde** te realiseren. Het blijvend aanslepen verziekt het samen leven in de Rand en leidt tot communautaire radicalisering in het hele land.

Groen! **ziet geen heil in voorstellen voor uitbreiding van Brussel** of voor een "corridor" tussen Brussel en het Waalse Gewest. Aan de bestaande taal- en gewestgrenzen kan niet worden geraakt.

Tot slot moet een **volgende fase van de staatshervorming** leiden tot een verbetering van de staatsstructuren en van de politieke besluitvorming. Die hervormingen zullen het resultaat zijn van een pact tussen politieke partijen en moeten volgens Groen! uitgaan van een interpersoonlijke solidariteit in een federaal kader. **Groen! wijst elk scenario af dat leidt naar de splitsing van het land of naar een verder uiteengroeien van gemeenschappen en gewesten.**

3. Groene voorstellen voor een modern federalisme

3.1 Financiering

3.1.1 Solidariteit en responsabilisering

Het garanderen van die interpersoonlijke solidariteit en van een federale sociale zekerheid kan alleen als de **federale overheid een voldoende solide financieringsbasis** heeft. Groen! wijst het huidige consumptiefederalisme van de hand en pleit voor een responsabilisering van gewesten en gemeenschappen. We verlangen een financieringsmodel dat **een evenwicht houdt tussen regionale solidariteitsmechanismen en een financiële responsabilisering van de gewesten**. Zulk een model voorziet in een meer solide/solidere basis voor de financiering van het federale niveau en een financiering van de gewesten op basis van een groot deel van de inkomsten uit de personenbelasting, geïnd in het betrokken gewest. De intergewestelijke solidariteit wordt gegarandeerd door twee solidariteitsmechanismen: een basisbedrag dat aan elk gewest toegekend wordt en een nationale solidariteitsbijdrage die de verschillen in gemiddeld geïnde personenbelasting compenseert.

3.1.2 Een correcte structurele financiering van Brussel

Om haar taak als Vlaamse, Belgische en Europese hoofdstad naar behoren te kunnen vervullen, is **een correcte structurele financiering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** noodzakelijk. Dit willen we realiseren door een deel van de inkomstenbelasting van de pendelaar die in Brussel werkt, uit te keren aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

3.2 Heldere, federale structuren

3.2.1 Efficiënter, socialer en ecologischer bestuur

De onduidelijke bevoegdheidsverdeling, die tot stand is gekomen na de staatshervormingen van de jaren '80 en '90, bemoeilijkt een slagkrachtig bestuur en leidt tot eindeloos overleg en tijdverlies. Een nieuwe ronde in de staatshervorming is voor Groen! zinvol wanneer die het **bestuur efficiënter, democratischer, socialer en ecologischer** maakt.

In dit kader kunnen delen van gezondheidszorg of arbeidsmarktbeleid geregionaliseerd worden, terwijl domeinen als ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse handel of wapenexport geherfederaliseerd kunnen worden. Deze standpunten werden uitgewerkt in een uitgebreide nota die werd goedgekeurd door de Politieke Raad in het voorjaar van 2007.

3.2.2 Toekomstvisie: federalisme met drie, en een beetje met vier

Het bestaan van zowel gewesten als gemeenschappen heeft haar wortels in de woelige ontstaansgeschiedenis van onze huidige federale staat, waarbij de Franstaligen vooral economische autonomie wilden en de Vlamingen vooral culturele. De economische en politieke ontwikkeling van de drie gewesten heeft tevens geleid tot het ontstaan van een “gemeenschapsgevoel” in die gewesten. **De gewestgrenzen zijn de gevoelsmatige gemeenschapsgrenzen geworden.** Het heeft geen zin meer om politieke entiteiten te baseren op homogene taal of cultuurgemeenschappen, deze bestaan in de 21^e eeuw niet meer. Overal wonen mensen met verschillende taal en cultuur. Cultuur, onderwijs, welzijn, gezondheid op maat organiseren betekent dat je binnen een regio vertrekt van de multiculturele realiteit van die regio.

Groen! ziet daarom België op langere termijn evolueren naar een **federale staat met drie deelentiteiten** die elk zowel gemeenschaps- als gewestbevoegdheden uitoefenen. Wel blijven we een uitzondering voorzien voor de Duitstalige Gemeenschap. Deze is immers te klein om als apart gewest of deelentiteit te kunnen werken.

- Het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap zijn – op het grondgebied van het Vlaams Gewest – reeds met elkaar gefusioneerd. Naar analogie met die Vlaamse Regering zien wij hetzelfde mogelijk aan Franstalige kant: een samengaan van het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap op het grondgebied van het Waals Gewest (m.u.v. het grondgebied van de Duitstalige Gemeenschap).
- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest krijgt dan de gemeenschapsbevoegdheden van zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap om deze vanuit de nu reeds bestaande Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie uit te oefenen. Uiteraard wordt er aan de huidige verworvenheden van de Vlamingen niet geraakt.
- De Duitstalige Gemeenschap blijft in dit “federalisme met drie” bestaan. Zoals dat nu het reeds het geval is, kan het met het Waals Gewest afspraken maken om bepaalde gewestbevoegdheden uit te oefenen.

Om aan **de eigen noden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** nu reeds te kunnen voldoen, is het belangrijk dat, in een **overgangperiode**, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zelf op maat van de grootstad een cultuur-, gezondheids-, welzijns- en onderwijsbeleid, ... kan uitwerken, met behoud met de huidige financieringsmechanismen. Dit **als aanvulling op de bestaande initiatieven** die zowel de Vlaamse als de Franse Gemeenschap nu reeds in Brussel ontwikkelen. *Nederlandstalige en Franstalige Brusselaars moeten samen deze nieuwe bevoegdheden invullen op voet van gelijkheid.* Deze bevoegdheden moeten taaloverschrijdende initiatieven als de Zinnekeparade, KunstenFestivalDesArts of meertalig onderwijs vergemakkelijken en aanmoedigen.

Het samensmelten van gemeenschappen en gewesten tot drie volwaardige gewesten en een Duitstalige Gemeenschap zal de besluitvorming in dit land **democratischer** maken. Thans worden teveel beslissingen genomen in zogenaamd “intergouvernementeel overleg”, dat aan elke controle van de verschillende parlementen ontsnapt. Daarenboven kan een **vermindering van het aantal parlementen en regeringen** het institutioneel kluwen dat België soms is, uitklaren.

3.3 Heldere, Brusselse structuren

Groen! pleit voor een **interne Brusselse “staats hervorming”**. Het bestaan van vele beleidsniveaus binnen het Brussels Gewest maakt het bestuur niet altijd even efficiënt en vaak ondoorzichtig. Het wordt dan ook tijd om na te denken over een bevoegdheidsuitwisseling tussen de gemeenten enerzijds en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest anderzijds om tot een meer **gecoördineerd bestuur** te komen inzake mobiliteit, ruimtelijke ordening of (sociale) huisvesting. Ook pleiten wij voor het **samenvoegen van de verschillende politiezones** tot een zone voor het hele gewest om het veiligheidsbeleid beter op elkaar af te stemmen.

Brussel is de tweetalige hoofdstad van dit land en van Europa. Brussel kan het statuut van Europese hoofdstad maar verdienen als het bewijst dat mensen van verschillende taal en cultuur in wederzijds respect voor elkaars taal en cultuur samen leven. **Brussel is zo de spiegel van het groter wordende Europa.**

3.4 Buren met respect voor elkaar

Overal in Europa zijn steden groeipolen. Niet alleen op sociaal- economisch vlak, ook cultureel en op ecologisch vlak nemen **steden het voortouw**. Om deze rol te kunnen vervullen gaan steden op zoek naar nieuwe samenwerkingsverbanden met hun hinterland. De Euregio Luik, Maastricht, Aken bijvoorbeeld ontwikkelt zich over drie landsgrenzen, drie talen, drie culturen. De Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai strekt zich uit over Frankrijk, West-Vlaanderen en Henegouwen en trekt zich niets aan van staats- en taalgrenzen.

Groen! pleit voor een **samenwerkingsverband Brabant-Brussel**, een samenwerking tussen de vele gemeenten die nu al in de socio-economische invloedssfeer liggen van Brussel, en de drie betrokken gewesten. Dit samenwerkingsverband raakt niet aan bestaande taal- of gewestgrenzen. Op die manier kunnen duurzame keuzes gemaakt worden voor de uitbouw van het openbaar vervoernet, de ruimtelijke planning, het behoud van de groene ruimtes in Brussel en de rest van Brabant...

3.5 Een federale politieke ruimte

In een **nieuw pact tussen politieke partijen** moeten ook concrete voorstellen staan die de federale solidariteit tussen alle inwoners van dit land versterken. Groen! is voorstander van een **federale kieskring** om een duurzaam draagvlak te verzekeren voor de federale staatsstructuur. De **Senaat willen we afschaffen en tezelfdertijd willen we 50 extra Kamerleden laten verkiezen in een federale kieskring.**

Groen! is ook voorstander van de **veralgemening van het immersie-onderwijs**, niet alleen in Brussel, maar in het hele land. In Vlaanderen worden sommige vakken in het Frans gegeven, in Wallonië in het Nederlands. De tweetaligheid van alle inwoners van dit land is een troef binnen het meertalige Europa. Immersie-onderwijs bevrijdt de vreemde taal uit het taalvak. De leerling spreekt met de vakleerkracht met een andere moedertaal in die andere taal. Zo is er geen angst meer voor een vreemde taal en eigent men zich een methode toe om nog andere talen te leren.

België moet zich maximaal inzetten om de Europese richtlijn te realiseren die stelt dat elke inwoner van Europa buiten zijn moedertaal twee andere Europese talen spreekt. Via teletekst kunnen de programma's van de openbare omroepen ondertiteld worden in de andere landstaal. Tevens ijveren we voor de invoering van een tweetalige TV zender naar het voorbeeld van het Frans-Duitse Arte.